Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19807

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i, **infodemi** döneminde bireylerin dijital platformlar üzerinden sa?l?kla ilgili bilgilere eri?me yollar?n? ve bu bilgileri do?rulama (teyit etme) davran??lar?n? sistematik olarak ölçmek amac?yla geli?tirilmi? özgün bir ölçüm arac?d?r. Ölçek, özellikle bireylerin hangi dijital kaynaklar? (sosyal medya, haber siteleri, bilimsel yay?nlar) kulland???n? ve bu bilgilerin güvenilirli?ini hangi resmi veya profesyonel platformlar arac?l???yla kontrol etti?ini belirlemeyi hedefler. Bu araç, sa?l?k ileti?imi ve dijital okuryazarl?k alan?ndaki ara?t?rmac?lar için önemli bir **veri toplama** potansiyeli sunmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Dijital sa?l?k okuryazarl???, **infodemi**, sa?l?k bilgisi edinme, teyit davran??lar?, sosyal medya, ölçek geli?tirme, **Cronbach's Alpha**.

Yazarlar

Mehmet Fatih Çömlekçi, Eda Bozkanat

Amaç

Ölçe?in temel amac?, h?zla yay?lan ve güvenilirli?i sorgulanabilen sa?l?k bilgilerinin dijital ortamlarda yayg?nla?t??? ça??m?zda, kullan?c?lar?n bilgi edinme kaynaklar?n? ve bu bilgileri teyit etme al??kanl?klar?n? standardize edilmi? bir biçimde ölçmektir. Bu ba?lamda, ölçek iki ana boyutu hedeflemektedir: Bireylerin sa?l?k bilgisini edindikleri dijital mecralar (gazete web siteleri, sosyal medya platformlar?, ki?isel bloglar) ve edindikleri bilgiyi kontrol etmek için ba?vurduklar? güvenilir do?rulama mekanizmalar? (Sa?l?k Bakanl???, sa?l?k profesyonelleri, bilimsel yay?nlar).

Yap? (Ölçülen Psikolojik Yap?)

Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i, iki temel psikolojik/sosyal yap?y? ölçmektedir: **Dijital Sa?l?k Bilgisi Edinme** ve **Kullan?c? Teyit Al??kanl?klar?**. Edinme boyutu, bireyin sa?l?kla ilgili güncel bilgileri hangi dijital kanallardan (Instagram, YouTube, Twitter vb.) ald???n? sorgularken; Teyit Al??kanl?klar? boyutu, bireyin edindi?i bu bilgilerin do?rulu?unu resmi, kurumsal ya da bilimsel kaynaklar üzerinden sorgulama e?ilimini yans?t?r. Bu yap?, özellikle yüksek **infodemi** riski ta??yan dönemlerde bireylerin ele?tirel dü?ünme ve bilgi do?rulama becerilerini anlamland?rmak için kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak incelenmi?tir. Elde edilen

ARABPSYCHOLOGY.COM

uyum iyili?i indeks de?erleri, ölçe?in teorik yap?s?n?n verilerle yüksek düzeyde uyumlu oldu?unu göstermektedir. Bu analizde, kabul edilebilir uyum s?n?rlar?n?n üzerinde sonuçlar elde edilmi?tir.

Ölçe?e ?li?kin Uyum ?yili?i ?ndeksi De?erleri ?u ?ekildedir:

X2/sd (Ki-Kare / Serbestlik Derecesi Oran?): 135,41/31 = 4,36 (Kabul edilebilir s?n?r olan 5'in alt?ndad?r.)
RMSEA (Yakla??k Hata Karekök Ortalamas?): 0,078 (?deal kabul edilen <0,08 s?n?r?na yak?nd?r.)
NFI (Normlu Uyum ?ndeksi): 0,93 (>0,90 kabul edilebilir.)
NNFI (Normsuz Uyum ?ndeksi) veya TLI: 0,95 (>0,95 mükemmel uyumu gösterir.)
CFI (Kar??la?t?rmal? Uyum ?ndeksi): 0,95 (>0,95 mükemmel uyumu gösterir.)
GFI (?yilik Uyum ?ndeksi): 0,95 (>0,90 kabul edilebilir.)
AGFI (Düzeltilmi? ?yilik Uyum ?ndeksi): 0,92 (>0,85 kabul edilebilir.)

Bu indeksler, ölçek maddelerinin ölçülen iki faktörlü yap?y? do?ru ve tutarl? bir ?ekilde temsil etti?ini kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarl?l???, **Cronbach's Alpha** katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Elde edilen katsay? de?eri 0,758'den büyüktür. Genel olarak, psikometrik ölçümlerde 0,70 ve üzeri de?erler kabul edilebilir bir iç tutarl?l??a i?aret etti?inden, bu de?er ölçe?in güvenilirli?inin yüksek oldu?unu göstermektedir. Bu sonuç, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü do?rular.

Faktör Analizi

Ölçek, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?na göre iki faktörlü bir yap? sergilemektedir. Bu faktörler, orijinal çal??mada "Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme" ve "Kullan?c? Teyit Al??kanl?klar?" olarak adland?r?lm??t?r. ?lk faktör, genellikle sosyal medya ve ki?isel web siteleri gibi daha az resmi kanallardan bilgi edinme e?ilimini kapsarken; ikinci faktör, resmi kurumlar (Sa?l?k Bakanl???), sa?l?k profesyonelleri ve bilimsel yay?nlar gibi güvenilir kaynaklar üzerinden bilginin do?rulu?unu kontrol etme davran??lar?n? içermektedir. Bu ayr?m, bireylerin dijital sa?l?k okuryazarl??? stratejilerini anlamak aç?s?ndan önemlidir.

Ölçüm Arac?

Test Type: Geli?tirme Ölçe?i

Format: 10 maddeden olu?an, 5'li **Likert Ölçe?i** format?nda derecelendirilmi?tir.

Language Available: Türkçe

ARABPSYCHOLOGY.COM

Population Group: Genel Yeti?kin Popülasyonu (Dijital platformlar? aktif kullanan bireyler)

Age Group: Belirtilmemi?, ancak dijital okuryazarl??a sahip yeti?kinler hedeflenmi?tir.

Population Details: Orijinal çal??ma, infodemi ba?lam?nda dijital ortam kullan?c?lar?n? incelemi?tir.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama yöntemiyle uygulanan bir anket ölçe?idir.

Anahtar Kelimeler

Sa?l?k ileti?imi, güvenilirlik, bilgi do?rulama, dijital okuryazarl?k, faktör analizi, **RMSEA**, **CFI**.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Mevcut de?il

Affiliation Email addresses: fatihcomlekci@gmail.com

Correspondence Address: Mevcut de?il

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, Çömlekçi ve Bozkanat taraf?ndan 2021 y?l?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in akademik çal??malarda kullan?m? için sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ticari kullan?m veya büyük ölçekli uygulamalar için yazar?n izni gereklidir.

Orijinal makale Dergipark üzerinden eri?ime aç?kt?r: dergipark.org.tr

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: dijital-ortamda-saglik-bilgisi-edinme-ve-teyit-olcegi-toad.pdf

Kaynakça

Çömlekçi, M. F., & Bozkanat, E. (2021). ?nfodemide dijital ortamda sa?l?k bilgisi edinme ve teyit davran??lar?. *?stanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi, 41,* 103-125. https://doi.org/10.26650/SJ.2021.41.1.0024

Dijital Ortamda Sa?l?k Bilgisi Edinme ve Teyit Ölçe?i Maddeleri

Derecelendirme: 1= hiçbir zaman - 5= her zaman

Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, gazetelerin web siteleri arac?l???yla edinirim.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, sa?l?kla ilgi web siteleri arac?l???yla edinirim.
Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, sa?l?kla ilgili ki?isel bloglar arac?l???yla edinirim.
Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, Instagram arac?l???yla edinirim.
Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, Twitter arac?l???yla edinirim.
Dijital ortamda sa?l?kla ilgili bilgileri, YouTube arac?l???yla edinirim.
Sa?l?k konusunda edindi?im bilgileri, Sa?l?k Bakanl???'n?n dijital platformlar? üzerinden teyit ederim.
Sa?l?k konusunda edindi?im bilgileri, sa?l?k kurulu?lar?n?n (hastane, poliklinik vb.) dijital platformlar? üzerinden teyit ederim.
Sa?l?k konusunda edindi?im bilgileri, sa?l?k profesyonellerinin (doktor, bilim insan?) dijital platformlardaki payla??mlar? üzerinden teyit ederim.
Sa?l?k konusunda edindi?im bilgileri, dijital ortamdaki bilimsel yay?nlar üzerinden teyit ederim.

ARABPSYCHOLOGY.COM